

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΧΡΟΝΙΑ Θ'.

✱ ΑΘΗΝΑ, ΚΕΡΙΑΚΗ, 23 ΤΟΥ ΓΕΝΝΑΡΙΟΥ 1911 ✱

ΑΡΙΘΜΟΣ 420

“Ένας λαός υψώνεται άμα δείξῃ πώς δὲ φοβᾶται τὴν ἀλήθεια. — ΨΥΧΑΡΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Γ. ΑΒΑΖΟΣ. Είσακτος κορίτσι καὶ δὲν κάνει (τέλει).

ΤΟ ΑΔΕΡΦΑΤΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ Πρὸς τοὺς ἀπαθροὺς καὶ ἐργάτας τῆς Ἰδέας.—Α' Προκήρυξις.

Χ. ΒΑΡΛΕΝΤΗΣ. Ὁ Τραγουδιστής.
ΡΗΓΑΣ ΓΚΟΛΦΗΣ. Τὸ δέντρο (Leo Languier).

Α. Ε. Κουβέντας.—«Ὅχι» δὲν μποροῦσε νὰ πῇ.

ΜΕΡΙΕΛΛΑ. Ἡ ζουγαριά τοῦ πόνου (Chamisso).

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ. Χειμῶνας.

ΓΕΡ. ΦΩΚΑΣ. Ἡ Γιατρικὴ Λέσχη.

ΓΓΥΛΑΚΗΣ. Τὸ τεχνιδρομακὶ θελτάριον.

ΠΑΡΑΤΡΑΦΑΚΙΑ—ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ ΜΑΣ—Ἡ ΚΟΙΝὴ ΓΝΩΜΗ—Οἱ ΤΙ ΘΕΛΕΤΕ—ΧΩΡΙΣ ΓΡΑΜΜΑΤΟΣΗΜΟ.

“ΤΟ ΑΔΕΡΦΑΤΟ ΤΗΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ”

ΠΡΟΣ ΤΟΥΣ ΟΠΑΔΟΥΣ Κ' ΕΡΓΑΤΕΣ ΤΗΣ ΙΔΕΑΣ

Α' ΠΡΟΚΗΡΥΞΗ

«Τὸ Ἀδερφάτο τῆς Δημοτικῆς» ποὺ συστήθηκε, δὲν εἶναι πολὺς καιρὸς, στὴν Ἀθήνα, ἔρχεται: μὲ τὴν Προκήρυξή του καὶ νὰ βεβαιώσῃ, μὲ τὴν πρώτη του αὐτὴ ἐξωτερικὴ ἐνέργεια, τὴν ὑπαρξή του, καὶ νὰ γνωριστῇ ἀπὸ κείνους ποὺ θὰ θελήσουνε νὰ συμπράξουνε στὸ ἔργο του καὶ στὸ σκοπὸ του—τῇ Γλωσσικῇ Ἰδέᾳ.

Εἶναι τὰ προδλήματα ποὺ γιὰ νὰ λυθῶνε, φεύγουνε κ' ἔρχονται: γενεές.

Ἀπὸ τὸ «Ταξίδι» τοῦ Ψυχάρη, ποὺ βαστᾷ ὁ πόλεμος ὁ γλωσσικός, μιὰ γενεὰ ἡλιογέρνει, μιὰ γενεὰ μέσθ' ἀπὸν ἀγῶνα μαγιάσκει κ' ἔρχεται—κ' ἡ Ἰδέα μαζί της ἀνεβαίνει: γιὰ νὰ μασουρανῇται.

Τὸ Ἀδερφάτο μας ποὺ βλέπει μπροστά, θέλει πρὸ πάντων νὰ βρεῖ ἀγάπης ἀντίπαλο μέσα στὶς χλωρὲς καρδιὰς τῆς διαλεχτῆς Νιότης, ποὺ θάναλάβει ἀφροσιωμένα τὸν ἀγῶνα γιὰ τὴ νίκη τὴν ὀριστικὴν.

Μὲ τὸνομα τῆς Γλωσσικῆς Ἰδέας—μόνο μ' αὐτὸ ἔκρινε ὅτι ἔπρεπε νὰ βρεῖ καὶ νὰ μιλήσῃ τὸ Ἀδερφάτο. Τὰ ὀνόματα, τὸ ἓνα καὶ τᾶλλο, τί σημασία ἔχουν; Ἡ Ἰδέα—εἶναι τὸ μόνο ποὺ σημαίνει. Εἶναι καιρὸς νὰ ξεχάσουμε τὸ ἐγὼ μας καὶ νὰ σκεφτοῦμε τὴν Ἰδέα. Καὶ τὸ Ἀδερφάτο ἐργάζεται γιὰ τὴν Ἰδέα.

Στὴν Προκήρυξή του, δὲν κρίνει τὸ Ἀδερφάτο πῶς εἶναι ἀνάγκη νὰ προβαλῇ στὴν ἀπολογία τῆς Ἰδέας. Στὰ εἰκοσι, εἰκοσιπέντε χρόνια τώρα ποὺ εἶναι στὴ μέσῃ τὸ ζήτημα τὸ γλωσσικό, ἔχουνε τόσα καὶ τόσα γραφῇ—καὶ τὸ ζήτημα εἶναι: πᾶς θεωρητικὸ καὶ στὰ γενικά του σημεῖα λυμένο. Ἡ συζήτησις ἔδωσε ἀφορμὴ νὰ βγοῦνε στὸ φῶς ἔργα γραμμένα μὲ λεπτὴ παρατήρησι, μὲ πολλὴ μελέτη, μὲ δυνατὴ σκέψη. Φώτισαν ἀπὸ κάθε μεριά τὸ ζήτημα, χτύπησαν πλάνες, γύμνωσαν πρόκληψες καὶ ὠδήγησαν τὴ σκέψη. Σιγὰ σιγὰ ἔδειξε ἡ Ἰδέα τὴν ἔχτασι καὶ τὴ γενικότητα ποὺ ἔχει. Δὲν εἶναι μόνο ποὺ ἡ γλώσσα μὲ τὴν ὀρισμένη της μορφολογίαν, ὡς μιὰ ἐνέργεια κοινωνικὴ ὅσο καὶ ἀτομικὴ ἀπὸ τίς πρὸς θεμελιώδεις, δὲν εἶναι ἀδιάφορη πρὸς κάθε ἄλλη ἐκδήλωσις: ὅτι ἀπεναντίας στενὰ σκετίζεται: μὲ τίς ἄλλες, ὥστε νάντιθρᾷ, καὶ νὰ παίξῃ: ἔτσι ρόλο ἀπὸ τοὺς πρώτους στὴν ὅλη φαινομενολογίαν τῆς κοινωνίας. Ἀλλά καιροὺς σύστημα ἰδέας, ἀρχές, τάσεις συνειδητὲς καὶ ἀποσυνειδητὲς γιὰ τὰ ζητήματα ποὺ ἐνδιαφέρουνε στὴν πρώτη γραμμῇ τὴν κοινωνίαν, βρίσκονται πίσω ἀπὸ τὴ μιὰ καὶ ἀπὸ τὴν ἄλλη γλωσσικὴ μορφολογίαν—καθαρεύουσα καὶ δημοτικὴ. Ζητήματα παιδαγωγικά, μὲ τὴ γενικώτατη, σημασία τῆς λέξης, ποὺ ρυθμίζουν τὴν πνευματικὴ δράσιν τοῦ ἔθνους: ἡ θέση μας ἀγνάντια στὴν Ἱστορίαν καὶ στὸν τωρινὸ πολιτισμὸν: ἡ ρωμαϊκὴ φυγή. Ἑλληνισμός—Ρωμισμός—σύγκαιρη Εὐρώπη. Ἡ γλωσσικὴ μεταρρύθμισις εἶναι ἀ- ξεχώριστη ἔτσι ἀπὸ τίς προδευτικὰς ἰδέας ποὺ ἀντιπροσωπεύει, ἀπὸ τὸ Πνέμα ποὺ τὴν ἐμπνέει.

Τὸ Ἀδερφάτο ἔτσι βλέπει τὴν Ἰδέαν, στίς σκέψεις της, στὸ ἅπλος καὶ τὴ γενικότητα. Μὲ τὴ συνειδησὴ αὐτὴ θὰ τραβήξῃ μπροστά. Καὶ ἡ Ἑνωσις θὰ εἶναι: ἡ Δύναμή του.

Δὲν εἶναι ὁ τόπος ἐδῶ καὶ ἡ ὥρα γιὰ νὰ σκεδιάσει τὸ Ἀδερφάτο τὸ πρόγραμμά του θάκο-
λουθήσῃ. Οὐτε εἶναι αὐτὸ δυνατόν ἀπὸ τὰ πρὶν νὰ γίνει. Τὰ λίγα ἀκόμα λόγια τοῦ ἀκολουθοῦν,
εἶναι μόνο κάποιοι γενικοὶ ὅροι, οὐσιαστικοὶ ὅμως, ποὺ θὰ ρυθμίζουν τὴν ἐνέργειά του, καὶ ποὺ
τώρα θαρρεῖ πῶς εἶναι ἀνάγκη νὰ μποῦν ἐδῶ, γιὰ νὰ ποσώσουν τὴ σκέψη του καὶ νὰ ποφανερῶ-
σουν τὴν ψυχὴ του.

Γιὰ τὴ Δημοτικὴ, τὴν Ἑθνικὴ γλῶσσα θὰ δουλέψῃ τὸ Ἀδερφάτο. Μὰ τὸ Ἀδερφάτο δὲν εἶ-
ναι ἀκαδημία—σήμερα. Θὰ εἴταν τὸναιρό του μὲ μέρα νὰ βγάλῃ καὶ τὸ Λεξικὸν τῆς Δημοτικῆς.
Μὰ τώρα ἔχει ἄλλα νὰ κάνει. Δὲν εἶναι ἡ δουλειά του νὰ κανονίσῃ τὴ γλῶσσά. Ποιητὲς καὶ
πεζογράφοι μ' αἴσθημα λεπτὸ καὶ δύναμη γλωσσολογικὴ ὅπως ὁ Ψυχάρης, ὁ Πάλλης, ὁ Πα-
λαμάς, ὁ Βλαστός, ὁ Ἑφταλιώτης μελετοῦνε, πλουτίζουν καὶ μορφώνουν τὴ γλῶσσα. Ἐπιστήμονες
σὺν τὸν Ψυχάρη ἐρευνοῦν τοὺς νόμους καὶ τὴ μορφολογία τῆς.

Κάτω ἀπὸ τὴ σημερινὴ γλωσσικὴ ἀκαταστασία, σύσολο ἐφήμερο κάποιες γενικώτερες ἀκατα-
στασίας τοῦ τόπου μας, ἓνα δυνατό, ἀκαταμάχητο ρέμα σπρώχνει τὴ γλῶσσα στὰ ὑλιστοῦσμένα
ἀκρογιάλια τῆς Δημοτικῆς. Τὴ γλωσσικὴ αὐτὴ συνείδησις νὰ δυναμώσῃ θέλει τώρα τὸ Ἀδερφά-
το. Καθὼς ἔχει βαθιὰ τὴν ἀγάπην τῆς Ἰδέας, τὴν πίστην, καὶ τὴν ἐλπίδα, βγαίνει μὲ θάρρος καὶ
μὲ εὐλικρίνεια. Εἶναι κάποιες λέξεις καὶ κάποιες ἀρχές—πολιτικὴ—διπλωματία—ὁ σκοπὸς ἀ-
γιάζει τὰ μέσα, ποὺ ἔχουν ἀλήθεια στὸν κόσμον κάνει τὴν τύχη τους. Ἀλλάζοντας λίγο τὴ φρά-
σιν τοῦ Γκαίτε θάλεγε κανεὶς «ὅπου τὸ θάρρος λείπει, ἔρχεται συχνὰ ἡ διπλωματία». Ἐποίμεν
στὴν ὥρα νὰ σκεπάζουνε κάθε τῆς ψυχῆς μας ἀτολμία, ἢ νὰ κρύβουν τὴν εὐλικρίνεια ποὺ δὲν
υπάρχει. Τὸ Ἀδερφάτο νὰ τίς σβήσῃ ἀπὸ τὴ ζωὴ, δὲν ἔχει τὴν κακία. Ἐπειτα μπορεῖ ἀλλοῦ
νὰ εἶναι χρήσιμες, ἅγιες καὶ καλές. Τὸ λάθος εἶναι μόνο νὰ νομίζουμε ὅτι κάποιοι τρόποι ται-
ριάζουνε παντοῦ.

Τὸ Ἀδερφάτο δὲ θὰ ζητήσῃ νὰ τὰ ἔχει καλὰ μὲ τὴν κάθε γνώμην, νὰ χαϊδέψῃ πρόληψες, νὰ
συνδιασταί μὲ ἀδυναμίας συνήθειας—γιὰ τὸ σκοπὸ του. Θὰ εἶναι στὴ γνώμην του σκληρό. Στὶς
σφαῖρας τίς ἀψήγηδες ὅπου τὸ ζήτημα εἶναι γιὰ τὴν Ἀλήθειαν, μόνη πρέπει νὰ κούγεται τῆς Ἀλή-
θειας ἡ Γλῶσσα.

Ἀθήνα, 15 τοῦ Γενάρου 1911.

ΟΙ ΙΔΡΥΤΕΣ

ΧΕΙΜΩΝΑΣ

ΤΟ ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΟ ΔΕΛΤΑΡΙΟ

(Ἀπὸ τὸ Λεύκιωμα τῆς Μυριέλλας—Μοιρίτας)

Ἀφιερώνεται τοῦ Κ. ΧΑΤΖΟΠΟΥΛΟΥ

Τὰ πάντα κρύα καὶ μαῦρα καὶ διαρμένα
γέρο χειμῶνα, σέβνεσαι καὶ κλαῖς.

Μὰ νά! βουβὰ τραγοῦδια οἱ μενεξέδες,
ἀνθοῦνε γαληνὲς οἱ μυγδαλιές.

Γοργόνειρο ἡ ζωὴ σας, μενεξέδες
ἡ ἀνοή σας ἀθάνατο νερό.

Μυγδαλιές, θὰ σᾶς κίψῃ τάχα κιαῖρι
τὸ γέλιο σας δροσάτο, εὐγενικό.

Παρηγορεῖστε τοὺς δυστυχισμένους,
μπάλισμα ἑλάτε στὶς λαβωματιές,
βουβὰ, βαβῖα τραγοῦδια, ὦ μενεξέδες,
νιφούλες γαληνές, ὦ μυγδαλιές.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Ἡ καθαρεύουσα—

Χιονιὰ κατὰψυχρὴ ποὺ δὲν ἀφίνει
λουλούδι μέσα μας χλωρὸ νὰ μείνει.

Γ. ΜΑΡΚΟΡΑΣ.

Ἡ Μαρία—Λεωνή, σκυρμένη στὸ ἄσπρο ξύλινο
τραπέζακι: τῆς καμερίτσας τῆς, στὸ σπιτάκι τοῦ πα-
τέρως τοῦ μπάρμπα Μάρκου, τοῦ μπαξεζάνη, ἔ-
βαζε τὴ διέφτυση ἀπάνω σ' ἓνα εἰκονογραφημένο τα-
χυδρομικὸ δελτάριο, τὴ στιγμὴ ποὺ μπήκε ὁ Ἀν-
τρέας. Ἡ Μαρία—Λεωνή στέγνωσε ἀμέσως τὸ με-
λάνι μὲ τὸ στουππόχαρτο, γύρισε τὸ δελτάριο ἀπὸ
τὴν ἄλλη μεριὰ, τὴ μεριὰ τῆς εἰκόνας, σηκώθηκε,
τόδωσε τοῦ παιδιοῦ ποὺ κάθε μέρα, τὴν ἴδια ὥρα,
πήγαινε ἀπὸ τὸ ξεχικὸ τὰ γράμματα στὴν Πόστα
τῆς χώρας, κ' ἐφτὺς ἔφυγε τὸ παιδί ποὺ πρόσμενε
μόνο νὰ τελειώσῃ πρῶτα ἡ Μαρία—Λεωνή.

Ἔτσι λοιπὸν ὁ Ἀντρέας δὲν μπόρεσε νὰ διῇ τί
ὄνομα ἔγραψε τὸ δελτάριο. Τὸ πὺρ περιέργου καὶ τὸ
πὺρ τραγικὸ εἶναι, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ βωτήσῃ τὴ
Μαρία—Λεωνή! Λοιπὸν, ὅση ἔρεξη, ὅση ψυχικὴ ἀ-
νάγκη κι ἂν εἶχε ὁ Ἀντρέας νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθειαν,
τοῦ στάθηκε ἀδύνατο, τοῦ εἴτανε πὲς ἀπαγορευμένο,
λέξη νὰ ξεστομίσῃ. Ἐβρίσκε τῆς Μαρία—Λεωνῆς
μὴ ματιά, ποὺ δὲν ἔδειχνε οὔτε θυμὸ οὔτε κἄνε πε-
ριέργεια, μὴ ματιά ἡμερῆ, ἀδιέφορη, μὰ καὶ φιλι-
κῆ, ἔκαμε δυὸ τρία βήματα πρὸς τὴν πόρτα, βγήκε
ὄξω, κι ἄρα βρέθηκε πὺρ παράμερα λιγάκι, μουρ-